

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Bergen, 16.02.2024

INNKALLING TIL INSTITUTTRÅDSMØTE

Instituttrådet innkalles med dette til møte **torsdag 22. februar 2024 kl. 12.15** på seminarrom 1, Øysteins gate 3.

SAKLISTE

- I Innkalling og sakliste
- II Protokoll fra forrige møte
- III Referatsaker
Ingen referat
- IV Orienteringssaker
 - a. Informasjon fra instituttlederen
- 05/24 Studiekvalitetsmelding for 2023
- 06/23 Ph.d.-utdanningsmelding for 2023

Eventuelt

Sakspapir følger vedlagt.

Teemu Sakari Ryymin

Britt Kristin Holsen

PROTOKOLL FRA INSTITUTTRÅDSMØTE 25.01.2024

Til stede: Instituttleder: Ryymin
Gruppe A: Malmberg, Ågotnes
Gruppe B: Fylling
Gruppe C: Selland
Gruppe D: Skjærum, Stokke

Forfall: Fjell, van der Haven, Prodöhl, Barndon, Flo, Stausberg

Observatør: Hoffmann, T. Selland (t.o.m. sak 01/24)

Sekretær: Holsen

I Innkalling og sakliste
Ingen merknader

II Protokoll fra forrige møte
Ingen merknader

III Referatsaker
Ingen merknader

IV Orienteringssaker

a. Informasjon fra instituttlederen

- Stillingssaker
 - Moderne historie - utlyst
 - Religionsvitenskap (etter Mauder) - holdes ledig, avtalt vikarmidler for vårsemesteret, deretter bistilling i to år
 - Kvinne- og kjønns historie – kan lyses ut
 - Fire komiteer i arbeid – ark, kuvi, relv og hist/arabisk
 - Stipendiat i middelalderhistorie – under bedømming
- Utarbeiding av fakultetsstrategi for vitenskapelige stillinger – Ryymin er medlem av arbeidsgruppen

b. Fakultetsstyresaker

- Ny intern budsjettmodell for HF – Ryymin er medlem av arbeidsgruppen
- Studieprogramporteføljeprojektet

01/24 Regnskap for 2023 og budsjett for 2024

T. Selland, Holsen og Ryymin orienterte.

Vedtak:

Instituttrådet tar regnskapet for 2023 til etterretning og vedtar den framlagte budsjettfordelingen for 2024.

- 02/24** **Faktorer for uttelling i sensurarbeid**
Hoffmann, Malmberg og Ryymin orienterte.
Vedtak:
Instituttrådet tar rapporten fra arbeidsgruppen til orientering og ber fagmiljøene utrede mulighetene de har for å dekke inn de nødvendige ressurser og kostnader en eller flere av endringene arbeidsgruppen foreslår, vil kreve.
- 03/24** **Disponering av ph.d.-hjemler**
Ryymin orienterte.
Det er nå avklart at AHKR får 3 stipendiathjemler i 2024.
Vedtak:
Instituttrådet ved AHKR vedtar at rekrutteringshjemlene instituttet får i 2024, fordeles på samme måte som i 2023, det vil si at forskergrupper og forskningsmiljøer knyttet til eksternt finansierte forskningsprosjekter samt fagmiljøer inviteres til å søke om å få tildelt en av de ledige hjemlene.
- 04/24** **Valg av ny vararepresentant til instituttrådet gruppe C, 2024-2025**
Ryymin orienterte.
Vedtak:
Instituttrådet velger Magnus Halsnes som nytt varamedlem for gruppe C i perioden 01.01.24–31.07.25.

Eventuelt

Ekstraordinært instituttrådsmøte 22. februar 2024

På grunn av innsendingsfristene for Ph.d.-utdanningsmelding og Studiekvalitetsmelding avholdes ekstraordinært instituttrådsmøte 22. februar.

Bergen 26.01.2024

Teemu Sakari Ryymin

Britt Kristin Holsen

Dersom det ikke har kommet merknader innen 05.02.24, regnes protokollen som godkjent.

UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP

Institutttrådsmøte 22.02.2024

Sak 05/24

Studiekvalitetsmelding for 2023

Som et ledd i kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Bergen, rapporterer instituttet årlig om status for studiekvalitet. Studiekvalitetsmeldingene inngår som et ledd i UiBs system for studiekvalitet, og fakultetets melding bygger på meldingene fra fakultetets enheter.

Instituttets studiekvalitetsmelding ble behandlet i UUI 05.02.2024.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet godkjenner Studiekvalitetsmeldingen for AHKR for 2023.

Teemu Sakari Ryymin

Studiekvalitetsmelding for AHKR 2023

Studiepoengproduksjon

Studiepoengproduksjonen har i 2023 vært stabil på instituttet, med en nedgang på 0,2 prosent samlet. Det har vært en moderat økning i alle fag bortsett fra historie, som hadde en nedgang på 5,2 prosent. Arkeologi hadde en økning på 5,9 prosent, Kulturvitenskap på 3,5 prosent og Religionsvitenskap på 4 prosent. Den mest markante økningen finner vi på fellesemner og EVU, på hele 86%. En stor del av denne økningen skyldes økning i studenttallet på MUSE621 – Vitenskapelig publisering for museumsansatte og AHKR201 – Praksis i arbeidslivet.

Emne- og programevalueringer gjennomført i 2023

Student- og emneevalueringer er gjennomført i henhold til fagenes evalueringsplan, og gjengitt i egenvurderingsrapportene til de emneansvarlige. Uavhengig av evalueringsplanen evalueres alle emner jevnlig av alle ansatte. Masterprogrammet i Religionsvitenskap, bachelorprogrammet i Arkeologi og masterprogrammet i Kulturvitenskap har gjennomført den 5-årige programevalueringen som et ledd i studiekvalitetssystemets reakkrediteringsprosess. Rapportene er nå til behandling hos Studiekvalitetskomiteen. De eksterne fagfellene for arkeologi og kulturvitenskap har også levert rapport i 2023. Det har også vært gjennomført to eksterne evalueringer av omlegging til blokkundervisning i historie. Evalueringene har ført til at emnebeskrivelsene i samtlige emner som inngår i 100-nivået på historie har blitt revidert og justert i tråd med tilbakemeldingene.

Strategiske planer for den faglige porteføljen

Det overordnede strategiske målet på undervisningssiden har vært å øke rekruttering og gjennomføring. Opptakstallene høsten 2023 viste en nedgang i søkertall for alle bachelorprogrammene utenom arkeologi. Også lektorprogrammet i religion hadde lave søkertall, mens lektorprogrammet i historie opplevde en økning. Opptakstallene betyr at flertallet studieprogrammene ved AHKR ikke klarte å fylle studieplassene. AHKR har derfor i 2023 initiert en rekke tiltak for å bedre utdanningskvaliteten, styrke kontakten mellom studenter og arbeidslivet, samt øke bevisstheten hos studenter og potensielle arbeidsgivere om hva utdanningene kan brukes til.

Utdanningskvalitet

Når det gjelder utdanningskvaliteten ble det 2023 reist en diskusjon for å se på arbeidsmengden som kreves per studiepoeng på ulike emner i de ulike studieprogrammene, for å sørge for en noenlunde jevn arbeidsbyrde for studentene på tvers av emner og studieprogrammer. Dette knytter seg til mengde undervisning, omfang av obligatoriske

aktiviteter, bruk av obligatorisk undervisning, vurderingsformer og omfang av pensumlitteratur. Målet er å skape større forutsigbarhet for studentene, og unngå at uventede variasjoner i arbeidsmengde blir et hinder for gjennomføring. Blant annet var dette hovedtema for AHKR's instituttseminar på Voss høsten 2023. Det er et arbeid som vil bli fulgt videre opp i 2024.

Utover dette har Religionsvitenskap har i 2023 gjennomført en større gjennomgang og revisjon av sin emneportefølje. Dette var planlagt i 2022 som del av UiB FRAM, med mål om både å øke studiekvaliteten og å sikre forskningstiden til de ansatte. Konkret har tiltakene vært rettet mot å gjøre studieløpet mer oversiktlig og stringent for studentene, samtidig som man anvender undervisningsressursene på en mer hensiktsmessig måte. En annen målsetting har vært å samkjøre Bachelorprogrammet og Lektorprogrammet i tråd med den nye modellen for lektorutdanning som trer i kraft fra 2025. Et viktig grep som har vært gjort, er opprettelsen av en del såkalte skallemer – emner med varierende tematisk innhold. Dette gjør at emneporteføljen er mindre sårbar for endringer i staben som følge av forskningsterminer og verv osv. og sikrer tette koblinger mellom forskning og undervisning. Både Historie, Kulturvitenskap og Arkeologi har erfaring med slike emner fra før.

Det ble også i 2023 utarbeidet en strategisk plan for å utvikle mastertilbudet i Religiøse Minoriteter (RELMIN) på en måte som ville styrke opptaksgrunnlaget, men etter innføringen av studieavgift for utenlandsstudenter falt dette opptaksgrunnlaget i stor grad bort.

For å øke utdanningskvalitet og gjennomstrømming, har instituttet også arrangert flere faglig-sosiale sammenkomster. Særlig bør nevnes [AHKR-dagen](#) i september nevnes som en stor suksess. Denne samlet ca. 60 studenter på tvers av de fire fagene med både omvisning på museet, paneldebatter med ansatte og tapas. Dagen fikk svært gode tilbakemeldinger både fra studenter og ansatte som deltok. Vi har også i flere emner brukt undervisningsassistenter, særlig på 100-nivå, både som hjelp til studentene rent faglig, men også for å bygge relasjoner på tvers av studentkullene. Det også blitt gjennomført flere ekskursjoner både på Bachelor- og Masternivå. Blant annet kan nevnes masterseminarer som har reist på tekstseminarer eller studietur til Stockholm, og en større gruppe lektorstudenter som var på en todagers ekskursjon til Oslo og Utøya.

Arbeidslivsrelevans

Når det gjelder arbeidslivsrelevans tok AHKR i 2023 initiativ til samarbeid med relevante aktører fra arbeidslivet startet en dialog om hvordan vi kan gi våre studieprogrammer tydeligere arbeidslivsrelevans. Dette var Vestland Fylkeskommune, Museum Vest og Byantikvaren i Bergen. Konkret er det her iverksatt initiativer til å utvikle nye arbeidslivsrelevante emner. Man ser for seg blant annet emner i metadata for humanister, forvaltning og formidling. Dette er områder hvor det allerede finnes en del kompetanse på

instituttet, men videre utvikling av disse vil fortsette i 2024 i samarbeid med både UiB-interne og eksterne aktører.

Utover dette har AHKR har satset på videre utvikling og utvidelse av emnet AHKR201 – Praksis i arbeidslivet, hvor vi har utvidet porteføljen av arbeidsgivere som tilbyr praksisplasser. Dette er også en arena som på allment grunnlag bidrar til å opprettholde og styrke AHKR's kontaktflate med arbeidslivet. Instituttet inviterte også byantikvaren som taler på velkomstsereemonien i august

Tiltakene som her er nevnt både når det gjelder studiekvalitet og arbeidslivsrelevans, må også sees i sammenheng med studieprogramporteføljeprojektet ved HF. I løpet av 2023 har forskergruppene og alle fagmiljøene ved AHKR blitt invitert til å delta i diskusjonen om hvordan man kan bidra i dette prosjektet, mer konkret ved å utvikle forslag til tverrfaglige emnepakker som kan gi studieprogrammene på HF større koherens og gjøre dem mer attraktive for studenter. Disse har blitt bragt videre inn til arbeidsgruppen for prosjektet.

Endringer og prioriteringer innenfor utdanning og læringsmiljø

En særlig prioritering har vært oppgradering av tørrlaben på arkeologi, som nå har ti studentarbeidsplasser. Arkeologimiljøet har over tid opplevd utfordringer med å finne passende infrastruktur til å gjennomføre undervisning i digitale metoder, primært GIS. Ved å oppgradere tørrlaben har faget nå mulighet til å tilby GIS-undervisning til flere studenter og jobbe systematisk med å heve denne kompetansen hos studentene.

I 2023 har det også vært gjennomført blokkundervisning på Arkeologi, Historie og Kulturvitenskap. Evalueringene på Historie tyder på at dette bidro til høyere gjennomføringstall på våren, men at omleggingen også førte til noen utfordringer på høsten, kanskje særlig med dårlig oppmøte til undervisning. Fagmiljøet har her satt inn tiltak når det gjelder måten undervisningen organiseres på for å avhjelpe dette, for eksempel å samle undervisningen i færre og lengre økter.

Utveksling og internasjonalisering

AHKR legger vekt på tilby en god portefølje for internasjonale studenter. Flere av våre emner innenfor alle de fire fagene tilbys eller kan tilbys på engelsk. Delegasjoner fra instituttet har også reist ut for å lære mer om hvordan vi kan legge til rette for utveksling for våre studenter. En faglig-administrativ delegasjon var i vår i Berlin og Leipzig med dette formålet, og i høst tilsvarende på University of Southampton. Nesten alle av våre studenter som reiser på utveksling går på lektorprogrammet. Instituttet har et godt samarbeid med lektorsenteret for å gjøre dette mulig, og strekker seg langt i ulike tilpassingssaker i for at så mange som mulig skal få reise ut.

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Senter for vitenskapsteori
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Institutt for fremmedspråk
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Referanse

2023/17962-JUWA

Dato

21.12.2023

Studiekvalitetsmelding 2023 - bestilling til institutt og sentre ved HF

Fakultetet har i sak 23/17827 mottatt bestilling til studiekvalitetsmelding for 2023, og sender med dette ut vår bestilling til institutt og sentre ved HF.

Studiekvalitetsmeldingene inngår som et ledd i UiBs system for studiekvalitet, og fakultetets melding bygger på meldingene fra fakultetets enheter.

Innhold

Studiekvalitetsmeldinger fra institutt og sentre utarbeides først og fremst på bakgrunn av egenrevisninger fra enhetens emner og program sist år. Meldingen skal også si noe om:

- Oppfølging av instituttets studiekvalitetsmelding for 2022
- Gjennomførte og planlagte emne- og programevalueringer
- Strategiske planer for den faglige porteføljen
- Endringer og prioriteringer innen utdanning og læringsmiljø

I tillegg ønsker UiB tilbakemelding på hvordan enhetene har jobbet med følgende punkter i 2023, og vi ber institutt og sentre omtale dem i den grad de er relevante:

- arbeid for tettere kobling mellom forskning og utdanning, spesielt på bachelornivå
- arbeid for bedre utdanningskvalitet, studentaktiv læring, alternative vurderingsformer og økt gjennomføring
- tiltak for kontakt mellom studenter og arbeidslivet, samt større bevissthet hos studenter og potensielle arbeidsgivere om hva utdanningene kan brukes til
- prosjekter gjennom Erasmus+ for kvalitetsutvikling i utdanning
- sikring av tilstedeværelse av internasjonale studenter fra utenfor EU/EØS/Sveits gjennom utvekslingsavtaler?

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Studiekvalitetsmeldingen rapporterer for året 2023. Fremtidige planer og prioriteringer kan løftes frem i dialogmøtene. Innmelding av porteføljeendringer vil gjøres på et senere tidspunkt, men må gjerne også omtales i de skriftlige meldingene.

Tidsplan

11. mars: Enhetenes frist for innsending til fakultetet

Uke 12 og 14: Dialogmøter med enhetene (samordnet med dialogmøter om ph.d.-utdanning)

17. april: Studiekvalitetsmeldingen legges frem for Studiestyret

26. april: Fakultetets frist for innsending til SA

7. mai: Studiekvalitetsmeldingen legges frem for Fakultetsstyret.
(Innsending 26. april blir med forbehold om vedtak i Fakultetsstyret 7. mai)

Vennlig hilsen

Inger Marie Hatløy
fungerende studiesjef

Julie Alver Tønsaker
rådgiver

UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP

Institutttrådsmøte 22.02.2024

Sak 06/24

Ph.d.-utdanningsmelding for 2023

Instituttene rapporterer årlig om status for forskerutdanning. Fakultetets melding bygger på meldingene fra fakultetets enheter.

AHKRs Ph.d.-utdanningsmelding ble behandlet i FU 13.02.24.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet godkjenner Ph.d.-utdanningsmeldingen for AHKR for 2023.

Teemu Sakari Ryymin

Ph.d.- utdanningsmeldingen 2023 ved Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Opptak, gjennomstrømming, innlevering og disputaser

Ved utgangen av 2023 var det 41 stipendiater innskrevet på programmet. 35 av disse var tilsatt i en stipendiatstilling ved AHKR eller hos en av instituttets samarbeidspartnere. I alt var 23 stipendiater ansatt i hjemler med grunnbevilgning og 7 stipendiater i prosjektstillinger. I tillegg har AHKR 5 eksterne stipendiater, ansatt hos en av samarbeidspartnerne: Universitetsmuseet, Chr. Michelsens institutt og Forsvarets høgskole.

I 2023 ble det avholdt 3 disputaser og det ble levert inn 4 ph.d.-avhandlinger og 1 dr.philos. Halvparten av innleveringene i 2023 var på normert tid. AHKR er opptatt av at flere stipendiater bruker lenger tid enn hva som er normert, og instituttet har i 2023 innvilget flere søknader fra stipendiater som ønsker å forlenge sitt opptak på ph.d.-programmet. Slike søknader blir behandlet fortløpende, og det blir lagt vekt på kandidatens arbeidsplan og uttalelser fra veilederne. Dette innebærer en forpliktende og tidsavgrenset forlengelse av ph.d.-avtalen. AHKR mener at ordningen fungerer godt, men har gjort tiltak for å få stipendiater til å fullføre utdanningen på normert tid.

I 2023 ansatte AHKR hele 12 nye stipendiater, som er et særlig stort antall. Dette var vakante hjemler som måtte bli tatt i bruk i løpet av året. I tillegg til disse 12 stillingene, utlyste instituttet én stilling på høsten, men denne ansettelsesprosessen er fortsatt i gang. Ansettelsesprosesser kan til tider være tidskrevende fordi mange av søkerne har utenlandsk bakgrunn. De utenlandske utdanningene er ikke alltid helt sammenlignbare med norske grader og det kan være utfordrende å få tilstrekkelig dokumentasjon. Tilsettingsprosessen kan derfor strekke ut i tid. Det er problematisk, fordi godt kvalifiserte søkere kan få tilbud fra andre universiteter før vår saksbehandling er avsluttet. Det er særlig problematisk for tidsavgrensede, eksternfinansierte prosjekter, der det kan få konsekvenser for fremdriften i prosjektet. Det er derfor fortsatt behov for å styrke kompetansen og kapasiteter både på institutt- og fakultetsnivå for å kunne korte ned saksbehandlingstiden.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved instituttet

AHKR har som hovedmål å utdanne høyt kvalifiserte forskere i instituttets fire fag, slik det er nedfelt i instituttets strategiske plan. Ph.d.-stipendiatene har en viktig rolle i den nyskapende og oppdaterte forskningen ved instituttet. Det gjør de delvis ved at de bringer inn nye perspektiver i forskningen sin, og delvis ved at de har anledning til å fordype seg i ny empiri. AHKR har tre typer stipendiater: de som besitter stipendiathjemler, de prosjektansatte og eksterne stipendiater som har ansettelse andre steder. De to første gruppene bidrar mest i den daglige virksomheten ved instituttet, mens den siste gruppen har kontor og sin daglige arbeidsplass ved egne institusjoner (Universitetsmuseet, Chr.

Michelsens institutt og Forsvarets høyskole). Disse institusjonene er viktige samarbeidspartnere for AHKR, og stipendiatene bidrar til at det pågår et løpende institusjonelt samarbeid.

Instituttets **forskergrupper** er viktige fora for stipendiatenes faglige utvikling og nettverksbygging, og alle stipendiater får tilbud om å være med i minst én forskergruppe. I 2022 tok instituttet initiativ til å fornye forskergruppeinstitusjonen. Instituttet har for øyeblikket 10 virksomme forskergrupper. Stipendiatene er aktive i disse. En av dem er til og med initiert og drevet av stipendiater. Denne stipendiatdrevne forskergruppen har jevnlig arbeidsmøter med vekt på metodiske spørsmål knyttet til samtidforskning i vid forstand.

Oppfølging av stipendiatene

I august 2023 ble det gjort en stor satsning i forskerutdanningen ved AHKR i form av at forskingskoordinatorstillingen ble delt i to, og det ble opprettet en egen forskerutdanningskoordinatorstilling. Dermed fikk instituttet en person som kan konsentrere sin arbeidstid til forskerutdanningen. Instituttet fikk også ansatt en vakant stilling som rådgiver for forskerutdanningen. Stipendiater er svært fornøyd med dette, da de nå vet hvem de kan kontakte når de har bruk for hjelp.

På grunn av at det er tilsatt ekstra mange nye stipendiater i 2023, arrangerte AHKR på høsten en to-dagers workshop for alle stipendiater, hvor nye og gamle stipendiater lærte hverandre og AHKR-staben å kjenne. Seminaret hadde en viktig sosial funksjon, i tillegg til at det fungerte som en god kanal for å diskutere og dele informasjon om sentrale saker om stipendiatperioden. Av samme grunn organiserte AHKR senere et internt veilederforum for de nye stipendiatveilederne for å sikre at de vet hva som forventes av dem. Før jul organiserte forskerutdanningsrådgiveren en liten sosial julesammenkomst for stipendiatene for å skape mer kontakt mellom stipendiatene.

2020 og 2021 var preget av koronanedstengningene. Pandemien påvirket prosjektene til enkelte av kandidater betydelig, når det gjaldt datainnsamling, feltarbeidsopphold, arkiv- og bibliotekarbeid – som er sentralt for fagene våre – men også oppbygging av og medvirkning i internasjonale nettverk. Stipendiatene har siden 2022 igjen kunne gjennomføre nødvendige reiser for å samle og skape sitt materiale, men pandemien hadde fremdeles følgeefferter i 2023 for de som skulle samle materiale under koronanedstengingen. Det betyr at flere av våre stipendiater må bygge avhandlingene sine på et annet kildetilfang enn det de ellers ville ha gjort og har hatt bruk for ekstra tid for å slutføre ph.d.-prosjektene sine. Dette har vært drøftet i midtveiseevalueringer og medarbeidersamtaler, og det er gjenstand for kontinuerlig oppfølging fra veiledernes side.

Oppstartmøtene er viktige hjelpemidler for at ph.d.-kandidater skal kunne få etablert en arbeidshverdag så fort som mulig. I oppstartmøter deltar instituttleder, administrasjonssjef, HR-rådgiver, forskerutdanningskoordinator, forskerutdanningsrådgiver og en eller flere nye stipendiater. Målet med møtene er å ønske de nyansatte

stipendiatene velkomne og å gi dem relevant informasjon knyttet til oppstart og ansettelsesforholdet generelt, samt opplysninger om praktisk-administrative forhold. Betydningen av et velbalansert utdanningsløp blir vektlagt, samtidig blir viktigheten av undervisnings- og opplæringsdelen for kandidatenes akademiske utvikling tydeliggjort. For de stipendiatene som har pliktarbeid har vi siden begynnelsen av 2023 avholdt et ekstra møte om rammene for pliktarbeidet i forkant av at planen for pliktarbeidet settes opp. I møtet har stipendiat, fagkoordinator, hovedveileder, forskerutdanningskoordinator og forskerutdanningsrådgiver vært til stede.

I løpet av desember 2023 og januar 2024 har forskerutdanningskoordinator og forskningskoordinator gjennomført **medarbeidersamtaler** med 21 ph.d.-stipendiater (det vil si med alle de som har hatt arbeidsforhold til AHKR i løpet av 2023, men ikke med de som begynte på høsten). Samtalene har også fungert som en oppfølging av framdriftsrapportene fra høsten 2023. Forskerutdanningskoordinator har også hatt samtaler og epostkontakt med stipendiater som trengte ekstra oppfølging. Veilederforhold er blitt fulgt opp både i samtaler med stipendiater og veiledere.

I løpet av 2023 ble det avholdt 2 **midtveisevalueringer**. Målet er at evalueringsmøtet skal være til hjelp for stipendiaten og dens fremdrift. Stipendiatene blir bedt om å levere utkast til to kapitler eller artikler til evalueringsmøtet. I tillegg leverer både stipendiat og veiledere en rapport som gir en oversikt over progresjonen i stipendperiodens første halvdel. De som deltar i møtet er instituttleder, hovedveileder (og biveiledere hvis det er praktisk mulig), stipendiat, en UiB-intern ekspertleser, forskerutdanningskoordinator, og forskerutdanningsrådgiver som også fungerer som sekretær. Midtveisevalueringen tar omtrent 2 timer. 30–45 minutter er viet til ekspertleserens kommenter og diskusjon med stipendiaten. Det danner grunnlaget for diskusjonen om hvilke eventuelle justeringer eller tiltak som bør settes i verk for å sikre eller bedre fremdriften. Instituttleder og forskerutdanningskoordinators fremste oppgave er dermed å vurdere fremdriften i prosjektet, både med tanke på avhandlingsarbeid, utdanningsdelen og pliktarbeid, samt eventuelle andre faglige gjøremål stipendiaten har påtatt seg. Etter evalueringsmøtet får alle stipendiater et tilbud om et møte på tomannshånd med forskerutdanningskoordinator for å debriefe evalueringsmøtet. I 2023 takket en av to stipendiater ja til et slikt møte, som varte i under 30 minutt.

I løpet av 2023 ble det gjennomført 3 **sluttseminar**. Sluttseminarer er ikke obligatoriske, men alle stipendiater har takket ja til muligheten. Sluttseminar fungerer slik at stipendiaten leverer inn et nesten ferdig manuskript av avhandlingen sin og får tilbakemelding fra en ekstern ekspert i feltet. Praksisen for sluttseminar minsker risikoen at avhandlingen ikke møter de krav som UiB og HF har for avhandlinger.

I 2023 begynte instituttet en egen **seminarrekke** for stipendiatene, der stipendiatene forventes å legge fram tekst, og alle instituttets faglige ansatte er invitert til å delta. Serien startet opp i februar 2023 og en av stipendiatene har tatt ansvar for organiseringen. Seminarene holdes en gang i måned, og minst to stipendiater har presentert forskningen sin hver gang. Stipendiatene har vært glade for å ha en slik mulighet og vi vil fortsatte med seminarene.

Strategiske vurderinger ved ansettelse og opptak

I våren 2023 ble det lyst ut 12 stipendiatstillinger ved AHKR. 11 utlysninger førte til ansettelse, mens én ble trukket tilbake fordi det ikke var nok kvalifiserte søkere. Stillingen ble lyst ut igjen på høsten, og ansettelsesprosessen er fortsatt i gang. De nye stillingene ble ikke lyst ut som åpne stillinger som tidligere, men som mer spesifikke stillinger knyttet til forskergrupper ved AHKR. Tanken var at slike stillinger skulle styrke forskningsgruppene sine aktiviteter og at gjennom en forskergruppe ville det være lettere å få stipendiater med i aktiviteter og relevante forskningsmiljøer.

I tilsettingsprosessen blir det lagt vekt på at forskingen skal være nyskapende, men vel så viktig er det at den er gjennomførbar. For det første at prosjektet er dimensjonert og planlagt slik at det kan gjennomføres innenfor normert tid. For det andre at det finnes veilederkompetanse innen feltet og tematikken hos staben. Det etterstrebes også at alle stipendiatene skal ha én eller to biveiledere, enten internt på AHKR og UiB eller eksternt.

Ph.d.-programmets opplæringsdel

AHKR følger opp kandidatenes utdanningsløp og registrerer aktiviteter i opplæringsdelen i henhold til ph.d.-programmets krav. I anledning midtveisevalueringer blir kandidater også bedt om å lage en oversikt over gjennomførte aktiviteter, og opplæringsdelen blir fulgt opp i etterkant. Den nye forskerutdanningsrådgiveren ved instituttet har en viktig rolle i oppfølgingen, behandlingen og godkjenningen av studiepoeng i opplæringsdelen og at det skjer effektivt.

I 2023 etterlyste stipendiatene, som tidligere, et bredere tilbud innenfor de obligatoriske studiepoengene. Det har kommet frem både i medarbeidersamtaler og i andre dialoger mellom instituttledelse og stipendiater. Det er særlig et tilbud om universitetspedagogikk som etterspørres. Instituttet støtter stipendiatenes innspill og er fornøyd at universitetspedagogiske kurs nå tilbys stipendiater både på norsk og engelsk, og instituttet har aktivt kommunisert dette tilbudet til stipendiatene. I tillegg er en av tilbakemeldingene både fra stipendiater og instituttets forskingsutvalg en styrking av etikk-komponenten i utdanningen. Stipendiatene ved AHKR møter ulike etiske utfordringer avhengig av kildemateriale og metode, og det er et stort spenn fra arkivmateriale, deltagende observasjon og intervju til arkeologiske utgravinger. I tillegg møter stipendiatene etiske utfordringer knyttet til å forske i mer eller mindre kontroversielle temaer. De ulike etiske utfordringene er per i dag ikke tilstrekkelig behandlet i forskerutdanningen.

AHKR etterstreber en mest mulig lik og rettferdig praksis for omfangsberegning av de kandidatspesifikke studiepoengene. Instituttet er i gang med å utarbeide instruksjoner og rammer for vurderingen av hvor mange studiepoeng som kan godkjennes for ulike aktiviteter. Det er viktig for å sikre en likebehandling av stipendiatene.

Tiltak for at pliktarbeidet ikke skal få negative konsekvenser

Instituttet arrangerer egne pliktarbeidsmøter med de stipendiatene som har arbeidsplikt. Der blir det lagt fram en plan for undervisning og forskningsadministrasjon tilpasset hver kandidat. Stipendiater med pliktarbeid får også tildelt en undervisningsmentor, som skal gi råd og veiledning i planlegging og gjennomføring av undervisningen.

Det blir lagt vekt på at pliktarbeidet skal gagne stipendiatens faglige utvikling. Stipendiatenes undervisningsplikt blir satt sammen slik at den bygger på den faglige kompetansen stipendiaten besitter eller ønsker å utvikle. Så sant det er mulig, får stipendiaten tilbud om å utvikle egne temaer innenfor rammen av skallemer. Videre etterstrebes det en plan der stipendiatens undervisning skal kunne gjentas to til tre ganger.

Den forskningsadministrative arbeidsplikten utgjøres dels av oppgaver som løfter CVen til stipendiaten, og dels av oppgaver stipendiaten foretrekker å arbeide med. Eksempler er administrering og organisering av seminarer, workshops og konferanser, utarbeiding av nettsider, redigering av vitenskapelige publikasjoner og formidlingsoppdrag.

Instituttet anbefaler at pliktarbeidet blir planlagt på en måte som frigjør sammenhengende tid til avhandlingsarbeid de siste semestrene i stipendiatperioden. AHKR har lyktes med å skjerme det siste året. Likebehandling av stipendiater når det gjelder pliktarbeid er viktig. Instituttet er derfor i gang med å formulere rammer til forskjellige oppgaver slik at alle stipendiater ved AHKR vil få like mange timer for like arbeidsoppgaver.

Deltagelse i forskerskoler

Instituttet er medlem av følgende forskerskoler som ledes av andre universiteter: Dialogues with the Past – Nordic Graduate School in Archaeology (UiO), The Norwegian Research School in History (UiO), The Norwegian Research School for Environmental Humanities (UiS). Noen av instituttets kandidater har biveiledere fra utenlandske universiteter og får også på den måten tilgang til et større internasjonalt nettverk. AHKR fortsetter det velfungerende og fruktbare samarbeidet med disse forskerskolene.

Siden 2016 har AHKR vært en av samarbeidspartnere i den internasjonale forskerskolen Religion, Values and Society (RVS). I 2023 ble RVS lagt om, da forskerskolefinansieringen tok slutt og skolen må nå finansieres fra institutter som deltar i programmet. For AHKR, har RVS blitt for dyr i forhold til kostnader fra de andre forskerskolene, og per i dag har ikke instituttet kommet frem til en løsning. Dersom samarbeidet med RVS avsluttes, har AHKR ingen forskerskole for stipendiater i religionsvitenskap.

Senter for vitenskapsteori
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for fremmedspråk
Senter for kvinne- og kjønnsforskning

Referanse

2023/16806-ELAK

Dato

21.12.2023

Bestilling - Ph.d.-utdanningsmeldingen HF 2023

Som del av arbeidet med fakultetets ph.d.-utdanningsmelding, ber fakultetet om at det utarbeides egne meldinger for grunnenhetene.

Vi ber om at følgende punkter tas med i meldingen:

- Oppfølging av ph.d.- utdanningsmeldingen for 2022 og gjennomføring av eventuelle tiltak.
- Nøkkeltall, herunder opptak, gjennomføring («seksårs målet»), disputaser, underkjenninger, mindre omarbeiding og frafall. Vurdering av situasjonen og eventuelle tiltak for å bedre noen av disse parameterne. Kommenter særlig dersom det forekommer større endringer i noen av disse parameterne eller om tallene ikke er tilfredsstillende.
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetene. Fakultetet ber om at følgende forhold omtales:
 - graden av nyskapende forskning
 - hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
 - strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater
 - strategiske vurderinger rundt BOA-aktivitet og hvordan grunnenhetene bruker eksternfinansierte prosjekter strategisk for å finansiere nye ph.d.-kandidater
- Instituttets systematiske kvalitetsarbeid. Hovedvekt bør legges på elementer der det har vært særlig utvikling eller aktivitet. Fakultetet ber om at følgende forhold omtales:
 - oppfølging av fremdriftsrapporter
 - midtveisevaluering
 - gjennomføring av medarbeider - eller oppfølgingssamtaler
 - kvalitetssikring av den kandidatspesifikke delen av opplæringsdelen for hver enkelt kandidat
- Eventuelle emneevalueringer

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

- Veilederopplæring
- Miljøstøtte – I hvilken grad kandidatene har tilgang til et aktivt fagmiljø, forskergrupper og forskerskoler og andre nettverk som er relevant for doktorgradsarbeidet, og eventuelle tiltak for å ivareta kandidater som i liten grad drar nytte av slike
- Eventuelle faglige og sosiale tiltak for ph.d.-kandidatene som ikke faller inn under programmet

Grunnenhetenes frist for innlevering settes til **1. mars 2024**.

Videre saksgang

1. Dialogmøter i perioden 4. mars – 3. april (koordineres i den grad det er mulig med arbeidet med studiekvalitetsmeldingen)
2. *Påske: uke 13. (25.-31. mars)*
3. Fakultetets frist for 1. utkast: 17. april
4. Behandling i programstyret: 24. april
5. Behandling i fakultetsstyret: 7. mai
6. Fakultetets frist 3. mai (Fakultetet vil søke om utsettelse. Alternativet er at meldingen legges frem for fakultetsstyret til orientering)

Vennlig hilsen

Ole Thomassen Hjortland
prodekan

Inger Marie Hatløy
seksjonssjef

Vedlegg

- 1 Brev fra Forsknings- og innovasjonsavdelingen, datert 24.11.2023

Fakultetene

Referanse

2023/16725-MARIEI

Dato

24.11.2023

Ph.d.-utdanningsmeldingen 2023

Som en del av arbeidet med universitetets ph.d.-utdanningsmelding, ber vi om at det utarbeides meldinger for de syv fakultetsvise ph.d.-programmene. For forankring av ph.d.-programmenes meldinger, bør disse behandles av de respektive programstyrene.

Ph.d.-utdanningsmeldingene bør ikke være lengre enn fire sider. Vi ber om at punktene nedenfor omtales:

- Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak som har blitt gjennomført.
- Nøkkeltall, herunder opptak, gjennomføring («seksårs målet»), disputaser, underkjenninger, mindre omarbeiding og frafall. Beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å bedre noen av disse parameterne. Kommenter særlig dersom det forekommer større endringer i noen av disse parameterne eller om tallene ikke er tilfredsstillende.
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetene. Forhold som kan omtales:
 - o graden av nyskapende forskning
 - o hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
 - o strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater
 - o strategiske vurderinger rundt BOA-aktivitet og hvordan fakultetet bruker eksternfinansierte prosjekter strategisk for å finansiere nye ph.d.-kandidater
- Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid. Hovedvekt bør legges på elementer der det har vært særlig utvikling eller aktivitet. Forhold som kan omtales:
 - o oppfølging av fremdriftsrapporter
 - o midtveisevaluering
 - o gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingsamtaler
 - o kvalitetssikring av opplæringsdelen, herunder emneevaluering og evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen
 - o gjennomføring og oppfølging av programevaluering
 - o oppfølging av undersøkelser
- Andre forhold fakultetene ønsker å omtale, for eksempel veilederopplæring.

Ph.d.-utdanningsmeldingene danner et viktig grunnlag for kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Frist for fakultetenes ph.d.-utdanningsmeldinger settes til **3. mai 2024**. Ph.d.-utdanningsmeldingen vil bli behandlet i UiB sitt forskningsutvalg før endelig behandling i universitetsstyret.

Vennlig hilsen

Alette Gilhus Mykkeltvedt
avdelingsdirektør

Marie Eide
seniorrådgiver

Kopi
Universitetsdirektørens kontor